

บทที่ 4

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การลงทุนโครงการ เคะหะชุมชนของรัฐ กรณีศึกษา: โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้า เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research)เพื่อต้องการประเมินการลงทุนในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเงิน ซึ่งเป็นการประเมินความสำเร็จจากการเข้าอยู่อาศัยจริงในโครงการ การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในที่ดินและการย้ายถิ่นฐาน ความพอใจของผู้อยู่อาศัยในด้านต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางดำเนินการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตที่ทำการศึกษา

1. ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่อาศัยในโครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้า ถนนร่มเกล้า แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 1 จำนวน	412	แปลง
2.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 2 จำนวน	381	แปลง
3.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 3 จำนวน	725	แปลง
4.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 4 จำนวน	356	แปลง
5.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 5 จำนวน	1,029	แปลง
6.โครงการฟื้นฟูนครร่มเกล้าระยะ 6 จำนวน	342	แปลง

2. การศึกษาทำภายหลังที่โครงการได้บรรจุผู้อยู่อาศัยจนหมดทั้งโครงการแล้ว

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. โครงการฟื้นฟูนครรมเกล้าระยะที่ 1 เริ่มดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร แล้วโอน การดำเนินการบริหารโครงการให้กับการเคหะแห่งชาติ จึงทำให้ฐานการประเมินทางการเงิน ไม่ตรงกับโครงการอื่น อีกทั้งในระหว่างที่ทำการสำรวจภาคสนาม ภายในโครงการฟื้นฟูนครรมเกล้า ระยะที่ 1 เกิดปัญหาเสาเข็มคุดและอาชญากรรมในพื้นที่บ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่การเคหะแห่งชาติจึงไม่ อนุญาตให้เข้าไปทำการศึกษานพื้นที่

2. เนื่องจากการประเมินยึดหลักการประเมินภายหลังการดำเนินการ ซึ่งในการศึกษา ครั้งนี้ ถือเอาการบรรจุผู้อยู่อาศัยจนหมดเป็นตัวกำหนดว่าโครงการแล้วเสร็จ ดังนั้นสำหรับโครง การฟื้นฟูนครรมเกล้าระยะที่ 5 และ 6 ยังคงอยู่ในระหว่างการดำเนินการย้ายชาวบ้านเข้ามาอยู่ ภายในโครงการ จึงไม่นำโครงการทั้ง 2 มาประเมิน

3. ข้อมูลทางการเงินของโครงการฟื้นฟูนครรมเกล้า การเคหะแห่งชาติไม่อนุญาตให้นำ มาเผยแพร่ การวิเคราะห์ทางการเงินจึงใช้งบประมาณการในการประเมิน

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

จากขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษาครั้งนี้ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรใน โครงการฟื้นฟูนครรมเกล้าระยะที่ 2 , 3 และ 4 ในโครงการประกอบด้วยผู้อยู่อาศัยที่ย้ายมา จากชุมชนแออัดต่าง ๆ ตามที่การเคหะแห่งชาติได้ทำการบรรจุผู้อยู่อาศัย (ทาสัญญา) ประกอบด้วย

โครงการฟื้นฟูนครรมเกล้าระยะที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 386 แปลง แบ่งเป็น

- ชุมชนดวงพิทักษ์	จำนวน	358	แปลง
- ชุมชนตรอกบวรรังษี	จำนวน	13	แปลง
- ชุมชนคลองเตย	จำนวน	5	แปลง
- ชุมชนลาดพร้าวซอย 1	จำนวน	2	แปลง
- ชุมชนช่องนนทรี	จำนวน	6	แปลง
- ที่ดินว่างเปล่า	จำนวน	2	แปลง

โครงการพัฒนาระยะที่ 3 จำนวนทั้งสิ้น 725 แปลง แบ่งเป็น

- ชุมชนรัชฎาภิเษก เขตราชเทวี	จำนวน	260	แปลง
- ชุมชนเพชรอุทัย	จำนวน	184	แปลง
- ชุมชนนิธิปริญา	จำนวน	49	แปลง
- ชุมชนพยอมบานประสาศ	จำนวน	17	แปลง
- ชุมชนทับแก้ว	จำนวน	13	แปลง
- ชุมชนประสานสารบรรณ	จำนวน	13	แปลง
- ชุมชนบางรัก เขตบางรัก	จำนวน	8	แปลง
- ชุมชนปากทางลาดพร้าว	จำนวน	11	แปลง
- ชุมชนวัดบาเพ็ญเหนือ	จำนวน	27	แปลง
- ชุมชนซอยบดินทร์เดชา บางกะปิ	จำนวน	12	แปลง
- ชุมชนซอยหมอเหล็ง	จำนวน	23	แปลง
- ชุมชนริมคลองประปา	จำนวน	12	แปลง
- ชุมชนริมคลองพระราม 9	จำนวน	5	แปลง
- ชุมชนซอยสวนเงิน	จำนวน	5	แปลง
- ชุมชนซอยสินสยาม	จำนวน	9	แปลง
- ชุมชนอื่นๆ เช่น บางกะปิ มั๊กกะสัน ห้วยขวาง นนทบุรี ฯลฯ	จำนวน	59	แปลง
- ที่ดินสำหรับองค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาชุมชน	จำนวน	9	แปลง
- ที่ดินที่ กคช. กั้นไว้สำหรับขยายถนนในโครงการ	จำนวน	9	แปลง

โครงการพัฒนาระบบเอกสารระยะที่ 4 จำนวนทั้งสิ้น 356 แปลง แบ่งเป็น

- ชุมชนโรงแก่วร่ามดวง	จำนวน	92	แปลง
- ชุมชนบางกะปิ	จำนวน	29	แปลง
- ชุมชนบางโพธิ์	จำนวน	21	แปลง
- ชุมชนบ้านแบบ	จำนวน	18	แปลง
- ชุมชนบางโคล่	จำนวน	19	แปลง
- ชุมชนมหาพฤฒาราม	จำนวน	15	แปลง
- ชุมชนกลางเกาะ	จำนวน	60	แปลง
- ชุมชนวัดดอน	จำนวน	21	แปลง
- ชุมชนช่องนนทรี	จำนวน	4	แปลง
- ชุมชนลาดปลาเค้า	จำนวน	1	แปลง
- ชุมชนหลังวัดศรีเยี่ยม	จำนวน	15	แปลง
- ชุมชนหลังสถานีรถไฟ	จำนวน	1	แปลง
- ชุมชนถนนพระราม 9	จำนวน	12	แปลง
- ชุมชนวัดศรีบุญเรือง	จำนวน	2	แปลง
- ชุมชนอื่นๆ เช่น สีลม สีพระยา มักกะสัน	จำนวน	46	แปลง

ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสามารถเป็นตัวแทนประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจำนวนประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 1,462 คน ในการเลือกตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา ซึ่งขนาดของตัวอย่างที่จะทำการศึกษาไม่มีการกำหนดว่าจะ เป็นจำนวนเท่าไรจึงจะเป็นขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมที่จะทำการศึกษา ดังนั้น ในการทำการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา 2 วิธี คือ

1. การกำหนดขนาดของตัวอย่างตามการกำหนดของ Herbert Arkin and Raymond R Colton ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนขนาดของตัวอย่างที่ทำการศึกษาตามจำนวนของประชากรที่ขอบเขตความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยมีความผิดพลาดของความแม่นยำ + 5 เปอร์เซ็นต์

ขนาดของประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1,000	244
2,000	278
3,000	281
4,000	299
5,000	303
10,000	313
20,000	318
50,000	321
100,000	321

ที่มา : Herbert Arkin and Raymond R. Colton. Table for Statisticians.

(New York : Barnes & Nobels , Inc., 1963) pp. 151 - 152

2. การกำหนดขนาดของตัวอย่างอีกวิธีหนึ่ง คำนวณได้จากสูตร 1 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N (E)^2}$$

โดย n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

E = ความคลาดเคลื่อน = 0.05 (5 %)

แทนค่าจากสูตร

$$n = \frac{1462}{1 + 1462(0.05)^2}$$

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = 314$$

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของตัวอย่าง คือ 314 ตัวอย่าง ของจำนวนประชากรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 21.5

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสัดส่วนของตัวอย่างของโครงการที่เน้นกรรมเกล้าแต่ละระยะ (Quato) ดังตาราง 4.2 และการสำรวจภาคสนามจะทำการสุ่มในแต่ละโครงการโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ(Systematic Random Sampling) โดยเลือกครัวเรือน 1 หลัง เว้น 3 หลัง ให้หัวหน้าครอบครัว หรือ สมาชิกที่สามารถให้ข้อมูลของครอบครัวได้เป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ หากบ้านที่เลือกไม่สามารถให้ข้อมูลได้ก็จะใช้วิธีเลือกบ้านถัดไปตามความเหมาะสม

1 ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง : มโนทัศน์แนวคิดและแนวปฏิบัติ" วารสารวิธีวิทยาการวิจัย (กรกฎาคม 2533) : 85-97

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนผู้อยู่อาศัยจริง และการสุ่มตัวอย่าง

โครงการพินนครร่มเกล้า	จำนวนประชากร (แปลง)	จำนวนผู้อยู่อาศัยจริง (แปลง)	ตัวอย่างที่ใช้	ร้อยละ
ระยะที่ 2	386	372	82	22
ระยะที่ 3	725	594	155	26
ระยะที่ 4	356	285	77	24.9
รวม	1,462	1,251 (85.6%)	314	25.1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

- ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของที่พักอาศัย เป็นการสังเกตจากผู้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์
- ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และประชากร

แบบสัมภาษณ์ก่อนนำออกสัมภาษณ์จะทำการทดสอบ (Pilot Test) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้สะดวก จากนั้นจึงนำคำถามหรือหัวข้อที่ยังไม่สมบูรณ์ ยากต่อการทำความเข้าใจมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์จริง

2. การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางกายภาพของชุมชน เช่น ลักษณะสภาพที่อยู่อาศัย การคมนาคม องค์กรประกอบในโครงการ เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมคุยกับประธานในแต่ละชุมชน เพื่อรับฟังปัญหาโดยรวม และใช้วิธีการให้ครูในศูนย์เด็กเล็กในชุมชน เป็นผู้เข้าไปแจกแบบสัมภาษณ์ เพื่อผลในด้านความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ที่ทำการศึกษ แบ่งเป็นข้อมูล 2 ชนิด คือ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) หมายถึง ข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานที่เขียนบันทึกออกมาจากข้อมูลที่เป็นหลักฐานเดิมอีกที เช่น หนังสืออ้างอิง รายงาน การวิจัย เป็นต้น

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ข้อมูลเก็บรวบรวมมาจากหน่วยตัวอย่าง หรือประชากรที่ทำการศึกษา โดยมีเครื่องมือช่วยในการศึกษา คือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ก. การกำหนดข้อมูลที่ต้องการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการลงทุนในโครงการพัฒนาระบบเกลือ ดังนั้นข้อมูลที่ได้ทำการศึกษแยกออกเป็น

1. การประเมินทางการเงิน ได้แก่ การวิเคราะห์เงินลงทุนของโครงการ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์งวดเวลาคืนทุน (Payback Period)
2. วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average rate of Return)
3. วิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value)
4. วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนลดค่า (Internal Rate of Return Method)
5. วิเคราะห์อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit/Cost Ratio or Profitability Index)

2. การประเมินทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม แยกออกได้เป็น

- ข้อมูลเกี่ยวกับกายภาพและที่อยู่อาศัย ได้แก่ ลักษณะของที่อยู่อาศัย
วัสดุที่ใช้ก่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น
- ข้อมูลทั่วไปของผู้อยู่อาศัยในโครงการ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา
สถานภาพสมรส การศึกษา เป็นต้น
- ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ได้แก่ รายรับ รายจ่าย
ในครอบครัว เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการเก็บแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์
จะนำมาแปรรูปเป็นรูปตัวเลข โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS*PC ในการประมวลผลข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะประกอบด้วย

- ค่าอัตราส่วนร้อยละ
- ค่าเฉลี่ย
- ค่าต่ำสุด-สูงสุด
- ค่าแจกแจงความถี่
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย จะนำเสนอในรูปการพรรณาประกอบตาราง แผนที่ และรูปภาพ โดยจัดลำดับการนำเสนอ ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 รายละเอียดโครงการ
- บทที่ 4 ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย
- บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และ เสนอแนะ